

Arja Uusitalo 2.1.2019

Mikä vie meitä eteenpäin? Onko kaikki kehitys hyvästä?

Vuosi on vaihtunut. Nyt eletään vuotta 2019 ja 2010 vuosikymmenen viimeistä vuotta. Tähän sopii pohtia tulevaa vuotta, odotuksia ja omaa, perheen, lähiyhteisön, laajemman yhteisön ja yhteiskunnan tulevaa kehitystä. Haluan tarttua nyt sanaan kehitys ja sen hyvyys ja huonous. Kehitys nähdään yleensä positiivisena ilmiönä tai mielikuvana. Ennen joulua kuulin radiossa toimittajan toteavan, että 'Onneksi kuitenkin tulevat uudet sukupolvet ja tuovat uutta ja kehittävät asioita paremmiksi'. Hän pohti sitä, miksi eri sukupolvet näkevät ja arvottavat asioita eri tavoin ja siksi eivät ehkä myöskään ymmärrä aina toisiansa, mutta hänen tulkintansa oli tai näin ainakin ymmärsin, että uusi on parempaa ja kehitys on positiivista. Tämä jäi askarruttamaan mieltäni. Onko asia näin.

Kehitys on aina muutosta, johon olemme saaneet kovasti tottua työelämässä. Kuuntelin Työterveyslaitoksen uuden tutkimusprofessorin Ari Väänäsen virkaanastujaisluentoa, jossa hän pohti työelämän muutosta 1930-luvulta nykypäivään ja keskittyi nimenomaan mielenterveyden muutokseen ja ilmenemiseen. Mielenterveys ei näytellyt mitään roolia työelämässä, mutta ensimmäiset ajatukset sen roolista alkoivat realisoitua vasta selvimmin 1980-90-luvuilla. Nyt 2000-luvulla hyvinvointi on pääteema ja myös kovaa bisnestä. Tietoisuus mielen järkkymisestä ja siihen liittyvistä asioista on lisääntynyt. Samaan aikaan Kelan tilastojen mukaan etenkin nuorten naisten mielenterveyshäiriöt ovat lisääntyneet selvästi jopa vuodesta 2016 vuoteen 2017. Lääkkeiden kulutus on kasvanut kokonaisuudessaan 0.4 % samalla aikavälillä ja mm. masennuslääkkeiden käyttö on hypännyt ylöspäin vuodesta 2016 vuoteen 2017.

Työelämän ja yhteiskunnan trendejä 2000-luvulla ovat olleet emotionalisoituminen, sosiaalinen tasa-arvoistuminen (vuorovaikutus on tasa-arvoistunut) ja samaan aikaan ns. minuuden hallintapaineet ovat lisääntyneet, itsesäätelyn kykyjen tarve on lisääntynyt yhä nuoremmilla jopa epärealistiseen tasoon, nuoruutta ihannoidaan työelämässä realisoitujen kokeneiden ansioituneiden työntekijöiden vaikeutena päästä takaisin työelämään, työelämä on intensifioitunut, medikalisoituminen ja psykologisoituminen ja kaikenlaiset terapiatarpeet ovat saaneet valtaa ja mittaamisen ja hallintateknikoiden tarve on kasvanut ja tuottanut huomattavaa liiketoimintaa. Teknologia on muutenkin saanut valtaa, minäkeskeisyys on lisääntynyt ja elämä on netissä ja se on vienyt käytännön vuorovaikutukselta ja yhteisöllisyydeltä sijaa. Tässä on varmasti paljon hyvää (?), mutta mielenterveys ja stressipohjaisten häiriöiden lisääntyminen selvästi ja etenkin nuorilla naisilla samaan aikaan kuin syntyvyys laskee, kertoo minusta huonosta kehityksestä. Minusta myös kaupallisten voimien ylivalta ja jatkuvat tuotannon lisäämistavoitteet ja mm. lääkekulutuksen jatkuva lisääntyminen kertoo huonoa kieltä. Ja samaan aikaan jokainen puhuu ympäristön suojelun puolesta. Onko Trumpissa kuitenkin jotain hyvää. Hänen toimintansa on ainakin rehellisesti kaupallisten voimien leimaamaa.